

Datum: 2020-02-25
Word och PDF
Vår referens:
Maria B Olofsson

Er beteckning:
S2021/01524

Till:
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet

Sveriges Museer om promemorian *Ändringar i begränsningsförordningen* (2021/01524)

- Sveriges Museer betonar vikten av att prioritera kulturens återöppnande.
- Sveriges Museer är positiva till att museerna, när smittläget tillåter, ges förtroendet att arrangera ur smittskyddssynpunkt anpassade besök.
- Sveriges Museer vill poängtera hänsyn till proportionalitetsprincipen.
- Sveriges Museer vill återigen betona att det är viktigt att staten tar ett ekonomiskt ansvar för att museerna kan överleva så länge lag, förordning eller myndighetsbeslut begränsar möjligheten till intäkter.

Riksförbundet Sveriges Museer tar tillvara och driver den svenska museibranschens gemensamma intressen. Vi företräder cirka 230 medlemsinstitutioner från hela landet vilket motsvarar 80 procent av besökarna och samlingarna i museisverige.

Museilagen (2017:563) fastställer museernas roll som samhällsbärande kunskapsinstitutioner och arenor för fri åskådning. Vikten av kultur visas även i grundlagens regeringsform som fastställer att den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten.

I rapporten *Museerna en trygg plats under pandemin (2020)* vittnar våra medlemmar om ett stort ansvarstagande under pandemin. Museerna har utifrån sina olika förutsättningar förändrat sin publika verksamhet för att skapa anpassade besök utifrån smittskyddssynpunkt. Museerna har också begränsat sitt öppethållande och nu i början 2021 av har många museer stängt sedan i höstas för att minska flöden i samhället.

Regeringens vädjan till regionerna att verksamhet som allmänheten har tillträde till och inte är nödvändig ska hållas stängd och där man specifikt avrått från museibesök är nu inne på tredje månaden.

Museerna har under hela pandemin agerat med lyhördhet gentemot samhällsutvecklingen och de allmänna råd och rekommendationer som givits. Museerna

omfattas i stora delar inte av ordningslagen men har trots det tagit ett stort ansvar och förstår vikten av att säkerställa smittanpassade möten. Att förhindra pandemins spridning är och har varit huvudprioriterat. Exempelvis kan nämnas stängningen av centralmuseerna vid de senaste restriktionerna, som en hjälp för allmänheten att minska trängsel i exempelvis kollektivtrafiken och andra allmänna platser. Museerna tar genom sitt agerande ett stort samhällsansvar.

Sveriges Museer har nu tagit del av promemorian med förslaget på *Ändringar i begränsningsförordningen* där fler verksamheter föreslås omfattas. Till exempel ska museer och konsthallar omfattas av liknande krav på smittskyddsåtgärder som idag gäller för platser för fritidsverksamhet. Därutöver föreslås nytt regelverk där den som anordnar allmän sammankomst eller offentlig tillställning (exempelvis programverksamhet hos museerna) ska vidta olika smittskyddsåtgärder, ett regelverk som kan träda i kraft när smittläget tillåter. Nya maxtak för antal deltagare som tar hänsyn till förutsättningarna kommer att föreslås av Folkhälsomyndigheten. Maxtaken föreslås ändras successivt allt eftersom läget förbättras för att till sist kunna tas bort.

Det här ger, när smittläget tillåter, en möjlighet för museisektorn att återöppna. Tydliga maxtak från Folkhälsomyndigheten blir också något att förhålla sig till när man smittanpassar verksamheten. Signalen från regeringen, med kraven på smittskyddsåtgärder, är att man har förtroende för museernas förmåga att anordna smittsäkra besök. Den signalen är grunden för att publiken ska våga sig tillbaka.

Under året har museernas kunskap om att smittanpassa verksamheten utökats och trängsel kunnat undvikas. Förutsättningarna ser dock olika ut. Friluftsmuseer med stora markområden där mycket av verksamheterna sker utomhus och museer med flera och stora lokaler har stora möjligheter att smittanpassa den publika verksamheten. Små museer har haft det svårare. Det som är gemensamt är att samtliga museer, stora som små, har anpassat sin verksamhet utefter smittanpassade möten och ställt in verksamhet där det inte har varit möjligt, till exempel mottagande av skolklasser, skapande barnverksamhet och vernissage.

De maxtak som planeras ges kommer ge museerna tydligare beräkningsgrund för de publika ytorna. Sveriges Museer vill dock poängtera några saker utifrån proportionalitetsprincipen som nämns i remissen under 12.1. Kraven på åtgärder bör ta hänsyn till museernas förutsättningar. Att åläggas göra stora förändringar i lokaler kan till exempel vara oförenligt med föremålsmontrar som inte låter sig flyttas på eller möblering i museimiljöer. Kraven på bemanning av ytor kan också föra med sig oproportionerligt stora personalkostnader för museer med stora ytor. För flera museer som återöppnar kommer man inte initialt kunna nå en kostnadstäckning till skillnad från exempelvis kommersiella aktörer. Kostnaderna för att öppna överstiger vida intäkterna. För större anläggningar måste i många fall även investeringar i infrastruktur göras. Som t ex digitala system för att reglera inflöden för att inte trängsel ska uppstå. Därutöver måste verksamheterna åter bemannas med personal vars anställningar avslutades när museerna stängde. Att både bemanna och speciellt utforma lokaler kan bli en oöverstiglig kostnad och förhindra ett återöppnande. Vi föreslår här att man ser över alternativa system för att hantera att maxnivåerna av antalet besökare inte överskrids, såsom rondering eller tekniska system.

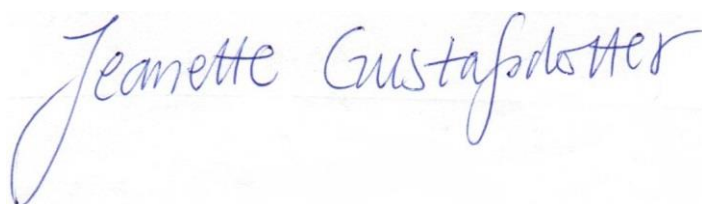
Inget museum har noterat att besökare har smittats med anledning av ett museibesök. Vi har även ställt frågan till Folkhälsomyndigheten om de har fått in någon anmälan avseende museerna men har tyvärr bara erhållit ett generellt svar. **Vår bedömning är att museerna överlag har varit och är smittsäkra platser.**

Rätten till kultur och behovet av kultur är grundläggande i en demokrati. Det visar även kulturdepartementets vision: Rätten till kultur i hela landet, oavsett var du bor.

Museerna som samhällsviktiga institutioner kan inte nog betonas. Öppna museer bidrar till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning. Museerna ger skolan och civilsamhället alternativa platser för lärande och medskapande. De bidrar också till samtidsdokumentation, forskning och annan kunskapsuppbyggnad, bland annat genom hög kompetens inom sitt ämnesområde. Öppna museer är motorn i kulturlivet även på andra sätt. Museerna är ofta arbetsgivare till fria kulturutövare och därmed en fast inkomst i liv som musiker, konstnärer med flera. Detsamma gäller exempelvis alla fria utställningsproducenter, snickerier och konservatorsateljéer. Sist men inte minst, hela besöksnäringen är starkt beroende av museernas attraktionskraft och skäl till destinationsval.

Historien har lärt oss att museer kan vara läkande platser under och efter kriser genom att de är en plats för reflektion och möten mellan människor. Så också under den här pandemin. Det visar inte minst Sveriges Museers besöksrapport för 2020. Besöken till museerna har rasat med över 50 procent under 2020. Samtidigt har 216 miljoner digitala besök gjorts i museernas utbud online. Den digitala totalsiffran redovisades för första gången i Sveriges Museers rapport om museibesöken 2020 och visar allmänhetens behov av kultur under en svår tid.

Remissvaret har beretts tillsammans med Sveriges Museers styrelse vars medlemmar representerar museisveriges centrala, regionala och lokala museer.

Jeanette Gustafsdotter
Generalsekreterare
Riksförbundet Sveriges Museer